

GOSPODARSTVO

TRGOVINA * INDUSTRIJA * OBRT * FINANCE

Leto III. št. 44

Test 28. maja 1949

Cena lre 15

Ne gre za gospodarske razloge

Iz časopisnih poročil ne utegne vedno razbrati bistva izjav odgovornih državnikov na mednarodnih konferencah. To velja tudi za razne izjave o bodočnosti Trsta, ki jih poleg tega domači tisk kaj rad skuša prikrojiti po svoje, da bi bolj ustrezale političnemu programu, ki ga brani.

Mnenje gen. T. Aireya, načelnika ZVU, o potrebi revizije mirovne pogodbe z Italijo in uničenju Svobodnega tržaškega ozemlja s priključitvijo k Italiji se v njegovih poročilih na Varnostni svet stalno ponavlja, tako da davne niti ne razburja več tržaške javnosti, ki si je o teh poročilih in njihovih nagibih že ustvarila svoje mnenje. Prav tako so znane njegove generalove motivacije, ki se ne oslanjajo na podatke iz gospodarskega in političnega življenja v Trstu, temveč skoraj vedno na osebne vtise in skušnjaje.

Tržaška javnost, zlasti tisti sloji, ki se dobro zavedajo, da bi jim vrnitev Italije vzela možnost obstanka in zaslužka, je v zadnjem času postala bolj pozorna na izjave predstavnikov ZDA, vedoč tudi, da so na današnjem mednarodnem poprišču odločilnejše kakor beseda Angležev. (O stališču Sovjetske zveze ne govorimo, ker je jasno; SZ se je odločno zavezala za ohranitev STO-ja v skladu z njeno mednarodno politiko spoštovanja mirovnih pogojev).

Med uradnimi izjavami ameriških državnikov je gotovo najvažnejša izjava ameriškega poslanika Warrenja R. Austina pred Varnostnim svetom. Diplomatska politika nalaga ZDA, da pridejo pred Varnostni svet z najmočnejšimi argumenti, ki jih je predstavnik Sovjetske zveze stavil pod obožbo, da z odlašanjem imenovanja tržaškega guvernerja krši mirovno pogodbo, in to pred forumom, ki je dolžan ugotoviti neodvisnost STO-ja. Austinov izjava v izvorniku (glej »The Department of State Bulletin« 6.III.1949, izjava posl. Austina pod krepkim naslovom »Peace Treaty not workable with regard to Free Territory of Trieste«). Mirovna pogodba je neizvedljiva glede STO-ja, iznenadilo pozornega čitatelja zaradi plehkobe pri utemeljevanju angloameriške politike in tristranskega predloga za priključitev Trsta k Italiji.

O gospodarskih razlogih, ki bi govorili za priključitev Trsta k Italiji, ni v Austinovih izjavah niti duha ne sluha. Ves zagovor angloameriške politike sloni na ocenjevanju jugoslovanske politike na istrskem področju STO-ja, kakor da bi ne šlo za politikočasne vojaške uprave, ki izvaja svojo oblast iz mandata mirovne pogodbe in ki mora to oblast takoj izročiti guvernerju, kakor hitro bi bil imenovan.

Ne Austin ne njegova tovariša, predstavnika V. Britanije in Francije, niso mogli najti za politiko tristranskega predloga nikakšne podkrepitev trajne vrednosti, ki bi bila zasidrana v življenjske potrebe tržaškega prebivalstva, predvsem v gospodarski razvoj Trsta, ki ni vendar zrastle v veliko moderno pristanišče kar tako slučajno kakor goba po dežju.

Ce so poročila italijanskega tiska točna, je nekaj podobnega skušal Mr. Richard Bissrell jr., drugi pomočnik upravnika ECA med razpravo o kreditih Marshallovega načrta pred senatnim odobrom. Dejal je, da je edina ovira za priključitev Trsta k Italiji v tem, da Italija ne predstavlja naravnega zaledja, ako hoče Trst izvrševati pristaniške naloge. Vendar se je Trst, ko je po svetovni vojni 1915-1918 postal italijanski, lepo razvijal, čeprav je bil združen z Italijo in ne z zaledjem.

V takšna protislovja in zgodovinske netočnosti mora zlati vsakdo, ki skuša braniti, kar se brani, ki ne da. Ne moremo si misliti, da bi se bil Mr. Bissrell poprej

AVSTRIJA NA MORJU

»Il Traffico« (zv. maj) navaja nekaj podatkov o avstrijskih načrtih in pobudah za organizacijo lastnega avstrijskega pomorstva. »Gospodarstvo« je o tej avstrijski delavnosti že poročalo, kljub temu utegnejo nekateri podatki, ki jih je nabral »Traffico« iz avstrijskih listov, zanimati tudi naše čitatelje.

Na Dunaju je bila ustanovljena »Družba prijateljev pomorske plovnosti«, ki naj bi med Avstriji širila zanimanje za morje.

Danes poslujejo že 4 avstrijske pomorske organizacije, ki dejansko že posegajo v mednarodno plovo: »Oestrig«, »Austria Lloyd«, »Seefrachten-Kontore« in »Rohner Gehring Co.«. O zadnjem podjetju je bilo doslej malo slišati. Bavilo se bo s sprednjo in velesejma v Lyonu. Poleg prevzemalo predstavništva prevoznih trdnj in zavarovalnic, zavarovalo bo potnike in blago ter imelo v lastni režiji tudi morske in rečne ladje. Nova avstrijska družba »Austria Reederei Lob & Mueller« se bavi z ribjim lovom v severnih morjih.

Govorijo, da se zdaj tudi kap. F. Deak bavi z mislijo, da bi ustanovil s švicarskim in ameriškim kapitalom pomorsko druž-

bo, ki bi kupila staro 450-tonsko ladjo za promet na Sredozemlju. Glavnica avstrijske tržaške družbe »Oestrig« je bila v začetku sestavljena iz avstrijskega (65 odst.) in tržaškega kapitala. Družba »Bratje Kozulič« bi morala prispevati 300.000 dolarjev. Toda Kozulič so se nazadnje umaknili. Na njihovo mesto je stopila tvrdka »Gondard« iz Bazla, ki se zdaj še pogaja za določitev dokončne višine njenega deleža pri družbi. Tvrdka Gondard je na svoje stroške, vendar v imenu »Oestriga« najela malo motorno ladjo »Argo« (528 br. t.), ki naj bi plula na progi Trst-Pirej-Smirna. Toda med neko nevihto je bila ladja hudo poškodovana in zdaj je v popravilu v ladjedelnih v Genovi. Gondard namerava najeti dve večji ladji večje tonaže, ki bi prevzale le blago in potnike.

V začetku aprila je prispela v Trst iz Carigrada 900-tonska ladja »Pra«, ki jo je Oestrig najela od nekega genoveškega brodarja.

Družba »Austria Lloyd« se prav za prav šele ustanavlja, in sicer z avstrijskim in ameriškim (ZDA) kapitalom; družba je dejansko že prevzela neke posle kot pomorska agencija.

Proti gospodarski «diskriminaciji»

Za pospešitev trgovinske izmenjave Vzhod-Zapad

Na zadnjem zasedanju evropskega gospodarskega odbora OZN v Zenevi je zbudil splošno pozornost govor sovjetskega delegata Amazaspja A. Arutiuniana. Sovjetski delegat je izjavil, da je diskriminacijska politika ZDA (politik, ki ne dovoljuje izvoza določenih izdelkov v vzhodne države) največja in skoraj edina ovira za razvoj trgovine Vzhod - Zapad v Evropi.

Arutiunian je odgovarjal predvsem amerškemu poslaniku Averellu Harrimanu, ki je trdil, da vlada mrtvilo v trgovini med vzhodnimi in zapadnimi državami, ker vzhodne države nečejo izvažati živil in surovin v zamenjavo za manufakturno industrijsko blago, kakor so to delale pred vojno. Sovjetski delegat je v svojem odgovoru dejal, da je politika, ki teži za uvedbo »tradicionalnega varuštva« v trgovini zastarela. Dodal je, da so vzhodne države v predvojnem trgovinskem sistemu postale »kmetijski privesek« zapadnih industrijskih dežel. Vzhodne države niso krive, da danes izvažajo manj na Zapad. Govornik je nato navedel podatke o evropski trgovini, ki jih je nedavno objavila Evropska gospodarska komisija za l. 1948. Po teh podatkih so vzhodne države (vštevši Sovjetsko zvezo) izvozile na Zapad za 1.275.000.000 dolarjev blaga, medtem ko so uvozile za 930.000.000 dol. blaga z Zapada. Prebitke izvoza znaša v lanskem letu 37 odst., medtem ko je v l. 1947 znašal 14 odst. G. Arutiunian je nato govoril o diskriminacijski politiki ZDA, ki ne dovoljuje izvoza določenih vrst blaga, ki bi se dalo uporabiti v vojaške namene, v vzhodne države. Angleži so uporabili pod pritiskom Američanov podobne metode. Sovjetski delegat je tudi obožil Američane, da bi radi preprečili razvoj pridobivanja premoga v Evropi, ker evropski premog konkurira amerškemu.

Približno v istem smislu je govoril poljski delegat Tadeusz Lychowski, ki je ugotovil, da bi vzhodne države lahko več izvažale edino, če povečajo proizvodnjo. Pozval je zapadne države, naj ne delajo več ovir Evropski gospodarski komisiji pri pospeševanju industrializacije vzhodne Evrope. Diskriminacijska politika v ZDA postavlja razvoj trgovine Vzhod - Zapad nepremostljive ovire.

Ameriški delegat Harriman se je v svojem odgovoru omejil na razčiščenje stališča ZDA nasproti vlogi Evropske gospodarske komisije pri pospeševanju proizvodnje in nerazvitih evropskih državah. Dejal je, da niso ZDA nasprotne temu, da se evropski gospodarski odbor bavi z vprašanjem povečanja industrijske proizvodnje; pač pa naj bi po njegovem mnenju bilo to delo posebnih gospodarskih industrijskih komitejev, ne pa delo komiteja, ki proučuje splošno trgovino in splošni razvoj.

Angleški delegat C.P. Mayhew se je dotaknil vprašanja diskri-

minacijske politike in omenil, da pri angleški zunanji trgovini ne gre za diskriminacijo, temveč, da si je Anglija pridržala pravico do izvoza določenih vojnih sredstev v določene države. Dodal je, da je spisek tega blaga na Angleškem javen. Ta poudarek je izzval — po poročilu nekega ameriškega lista — precejšnjo pozornost pri delegatih ZDA, ker je izzvenel kakor očitek, da je spisek blaga, katerega uvoz je prepovedan* v vzhodne države iz ZDA, tajen. Splošno je v Zenevi prevladoval optimizem glede dobre volje, da se trgovina Vzhod - Zapad pospeši.

Razmah češkoslovaške trgovine z Zapadom

Češkoslovaške razstave na mednarodnih velesejnih organizirala Českoslovaška velesejmska centrala (Češkoslovaške velesejmske centrala) v Pragi, ki je povezana z ministrstvom za zunanjo trgovino. Večina razstavnih potrebščin in opreme je tipizirana in izdelana v serijah. V državah, kjer je dodeljena razstavna površina, premajhna, postavijo Čehi in Slovaki lastne enonadstropne razstavne paviljone, ki jih izdelajo doma in nato montirajo v inozemstvu.

Prvo delo Češkoslovaške velesejmske centrala v letošnjem letu je bila izredno uspešna razstava češkoslovaške industrije v New Yorku, na kateri je bilo zaključenih za pol milijona dolarjev naročil. Na mednarodnem velesejmu v Lipskem je Českoslovaška podpisala za 200.000 dolarjev naročil, Spomladanski velesej na Dunaju se je zaključil s podpisom naročil za 400 milijonov Kčs. Prav tako uspešno je Českoslovaška letos razstavljala na velesejnih v Milanu, Utrechtu, Poznani in Bruslju. Českoslovaška se je udeležila letošnjih avtomobilskih razstav v Parizu in Zenevi, poljedelske razstave v Belgiji, razstave motornih koles v Londonu in velesejma Lyonu. Poleg tega pripravljata uradno udeležbo na velesejnih v Parizu, Torontu, Kazablanki, Stokholmu, Budimpešti, Plovidivu, Smirni ter na in-Bostonu. O udeležbi na stalni razstavi v New Yorku smo že poročali. Za Srednjo in Južno Ameriko pripravljata Českoslovaška reprezentativno razstavo na večji ladji, ki bo obiskala vsa pomembna središča tega predela.

GOSPODARSKA POGAJANJA Z ZDA

Češkoslovaška agencija »In-press« poroča: Po štiritrednem bivanju v Združenih državah se je vrnila v Prago češkoslovaška delegacija, ki jo je vodil pomočnik za zunanjo trgovino E. Loebel. Delegacija se je pogajala z odgovornimi ameriškim gospodarskimi krogi o raznih gospodarskih vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Konkretni rezultati zahtevajo podrobno preučitev novega gradiva, nakar se bodo pogajanja nadaljevala. Češkoslovaška delegacija se je poleg tega bogajala v ZDA in Veliki Britaniji s predstavniki bank in velikih trgovinskih podjetij o ukrepih, ki naj bi pospešili češkoslovaški izvoz v ZDA in Veliko Britanijo in prav tako uvoz v Českoslovaško iz teh dveh držav. Češkoslovaška republika je s temi pogajanjmi svetu zopet dokazala, da različnost gospodarskih sistemov ni nikakšna ovira razvoju gospodarskih stikov, ki pa seveda morajo sloneti na načelu popolne enakopravnosti.

Češkoslovaška delegacija se je poleg tega udeležila otvoritve češkoslovaške industrijske razstave in stalnega češkoslovaškega paviljona na velesejmu v New Orleansu, kjer so jo mestni uradi, trgovinski krogi in tisk zelo prijateljsko sprejeli.

POGAJANJA Z VELIKO BRITANJO

V spodnji zbornici je pomočnik ministra za trgovino John Edwards izjavil: V teku trgovinskih in finančnih pogajanj, ki se bodo začela prihodnji mesec v Londonu z delegacijo češkoslovaških izvedencev, bodo prišla na dnevni red vsa trgovinska in finančna vprašanja med Českoslovaško in Anglijo.

PODPIS TRGOVINSKE POGODBE S HOLANDIJO

Med Českoslovaško in Holandijo je bil 13. maja podpisan v Haagu trgovinski sporazum, ki je bil takoj uveljavljen in ki bo trajal do 30. aprila 1950. Sporazum obsega trgovinsko izmenjavo v vrednosti 86 milijonov holandskih florintov s posameznih strani. Českoslovaška bo uvažala iz Holandije kopro, baker, kavčuk in druge indonezijske proizvode, kakor železnjavo, živino in ribe, dalje iz Holandije električno in radijsko opremo ter kemikalije in zdravila. Holandija bo uvažala iz Českoslovaške stroje, metalurški material, kemične izdelke, steklo, keramiko in tkanine.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z ARGENTINO

Češkoslovaška delegacija, ki jo vodi g. Landa, je predložila argentinski vladi spisek blaga, ki ga je pripravljena Českoslovaška dobavljati v zamenjavo za argentinsko blago. Spisek preučuje argentinska Osrednja banka. Pogajanja se nadaljujejo ugodno. Pričakujejo v najkrajšem času podpis trgovinske pogodbe, ki bo stopila na mesto dosedanjega sporazuma Miranda - Smela, ki je potekel.

Nemčija na zunanjih trgih

NEMCI NA MILANSKEM VELESEJMU

Med 1817 tujimi razstavljalci je bilo na milanskem sejmu 300 Nemcev. Po zatrdilu nemškega tiska Exportdienst, Duesseldorf) so Nemci sklenili za okoli 4 milijone dolarjev kupcij. Za okoli pol milijona dolarjev poslov so si že zagotovili izvršitev v kompenzacijskem računu z Italijo. Nemški tisk omenja, da so bile nemške cene določene v dolarjih za mnogo vrst blaga previsoke. Na nekaterih področjih je konkurenca italijanske industrije močna. Mnogo nemških tvrdk za izdelavo strojev je stopilo v stik z italijanskimi, in bo z njimi sodelovalo.

Nemški poročevalci poročajo, da odloča v glavnem kakovost blaga, ne toliko cena. Italijani sami polagajo veliko važnost na zunanost blaga, ki mora biti prikupna. Nemci trdijo, da jim italijanska konkurenca ni nevarna.

pri svinčnikih in električnih žarnicah; v tem blagu so bile zaključene dobre kupcije. Pri porcelanu ni italijanske konkurence. Nemski fotografski aparati so bili predragi. Ugodni so bili zaključki glede prodaje tiskarskih strojev, predvsem za ofsetarski.

NEMCI V NEW YORKU

Po desetih letih so Nemci iz zapadne Nemčije prvič priredili razstavo na newyorškem vzorčnem sejmu. Nemške tvrdke so zaključile samo za 100.000 dolarjev kupcij; od tega odpade samo na berlinsko tvrdko »Ambega«, ki izdeluje stroje za obdelovanje stekla, 80.000 dolarjev. Materialnega uspeha torej ni bilo, pač pa se Nemci tolažijo z moralnim.

Nemške cene nožev in rezil sploh so bile za 20 odst. previsoke nasproti ameriškim; tudi nemške igračke so bile predrage. Američani se zanimajo predvsem za stroje.

Pasivnost Evrope nasproti ZDA

Približno sliko o trgovinski izmenjavi med ZDA in Evropo si lahko ustvarimo iz naslednjih uradnih podatkov, ki jih je objavilo ameriško ministrstvo za trgovino in ki se nanašajo na vrednost izvoza in uvoza izraženo v milijonih dolarjev v mesecu marcu t. l.

	Uvoz	Izvoz
Avstrija	16,2	0,8
Belgija in Luks.	24,2	11,0
Danska	12,2	0,5
Francija	61,2	5,5
Zap. Nemčija	77,3	6,1
Velika Britanija	62,2	22,8
Grčija	11,7	3,9
Irska	3,5	0,3
Islandija	1,3	0,4
Italija	25,4	6,4
Norveška	11,2	3,0
Holandija	34,5	4,3
Portugalska	7,1	0,05
Svedska	7,5	3,7
Sovjetska zveza	1,9	4,3
Švica	14,4	8,5
STO	0,5	0,05
Turčija	3,2	3,8
Čehoslovaška	2,0	2,2
Finska	1,9	1,8
Jugoslavija	1,1	0,2
Poljska	1,2	0,3
Romunija	0,2	0,05
Madžarska	0,1	0,1
Bolgarija	0,5	0,4

Razen Sovjetske zveze, Češkoslovaške in Turčije so bile trgovinske bilance vseh evropskih držav pasivne nasproti ZDA.

ANGLEŠKI IZVOZ SE VEDNO NARASČA

V prvem trimesečju 1949 je Anglija izvozila za 475,2 (lani 368,8) milijonov funtov blaga in uvozila za 538,1 (487,5) mil. funtov; primanjkljaj je znašal 62,9 (118,7) mil. f. V marcu je dosegel izvoz 165,9 mil. f. (okoli 20 milijonov več kakor februarja) t. j. 162% izvoza iz leta 1938. V prvem trimesečju 1949 je izvoz dosegel 156 odst. (lansko leto 147 odst. izvoza v trimesečju 1948).

Kot izvoznica barv zavzema Anglija danes prvo mesto na svetu, kakor ga je zavzemala pred vojno. Po vrednosti se je povprečni letni izvoz barv dvignil od okoli 4 mil. f. v predvojnih letih na 8,1 mil. f. v letu 1948. S proizvodnjem barv se bavi okoli 600 tvrdk, med katerimi dela 200 za izvoz. Angleška barvna industrija se posebno trudila, da bi izvažala po čim nižjih cenah in tako ohranila zunanje trge.

V Berlinu je bil podpisan sporazum med predstavniki Českoslovaške in sovjetske cone, ki predvideva izmenjavo blaga v vrednosti 44 milijonov dolarjev do 31. decembra t. l.

K VI. poročilu gen. Aireya. V čenek, objavljen v zadnji številki »Gospodarstva« so se vrnille nekatere pomote, ki jih popravljamo. Dovož iz Avstrije v Trst je znašal mesečno okoli 400.000 q (ne 40.000). Promet z Jugoslavijo: okoli 100.000 t (ne 25.000) uvoza v Trst in okoli 25.000 ton izvoza iz Trsta.

Jugoslovansko-francoska trgovinska pogajanja zaključena

Mnenje pariškega lista

Znani pariški gospodarski list »La Vie Financière« (17. maja) je objavil o trgovinskih pogajanjih med Francijo in Jugoslavijo naslednje poročilo:

Po neki vesti iz inozemskih krogov je francoska vlada posredovala pri angleški, naj ne sklene nove dolgoročne trgovinske pogodbe z Jugoslavijo, dokler ne bo dokončno urejeno vprašanje odškodnine za angleško in francosko imetje v Jugoslaviji.

V uradnih krogih formalno zanikajo to trditve. Francoska vlada ni storila nikakšnega koraka v angleškem zunanem ministstvu; francoski poslanik v Londonu ni prejel nikakšnega navodila o tem predmetu. Angleški uradni krogi izjavljajo s svoje strani, da ne vedo ničesar o takšnem francoskem koraku.

Kakor znano, nadaljuje omenjeni pariški list, je bilo vprašanje odškodnine za angleško poddržavljeno imetje v Jugosla, viji rešeno v načelu za časa angleško-jugoslovanskih pogajanj meseca decembra v Londonu in Beogradu. Ta pogajanja so se za-

ključila s podpisom kratkoročnega trgovinskega sporazuma med obema državama. Zdal se Anglija in Jugoslavija pogajata za sklenitev dolgoročne trgovinske pogodbe, ki je pred zaključkom.

Pogajanja med Francijo in Jugoslavijo, ki so se začela 2. aprila v Beogradu, se bodo obnovila v Parizu 17. maja. Gre za to, da se na novo uredi trgovinska izmenjava med Francijo in Jugoslavijo, ker je zapadel trgovinski dogovor z dne 12. julija 1946, ki je bil podaljšan 1. maja 1947 za eno leto. Na dnevnem redu je tudi ureditev finančnih vprašanj med obema državama. Glede trgovinske strani mislimo, da bo izdelan načrt za enoletno izmenjavo. Verjetno je, da bodo zaključene dolgoročne pogodbe za dobavo francoske industrijske opreme Jugoslaviji.

Po najnovejših vesteh je bila v Parizu, podpisana trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Francijo.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Italijo se ugodno razvijajo. Dosežen je bil sporazum glede industrijske opreme čistilnega petroleja na Reki, ki so jo Italijani odpeljali.

informiral o gospodarski preteklosti Trsta v gospodarskem odseku ZVU v Trstu.

Gospodarski pomen nekdanjih italijanskih kolonij

Po dramatičnem glasovanju Organizacije združenih narodov, ki je iznenadilo zlasti Italijo, je bilo vprašanje politične pripadnosti nekdanjih italijanskih kolonij odloženo. Italijane je zlasti iznenadil nastop južnih ameriških držav, ki so glasovale proti sporazumu Bevin - Sforza, in tako vsaj na zunaj pripomogle k porazu Italije; vprašanje je bilo gotovo rešeno že prej za kulisa-mi.

Srečanje med Bevinom in Sforzo ni bilo po poročilu nekaterih italijanskih listov prav ljubezljivo in po ostrem prerakanju sta se državniika sporazumela na naslednji podlagi:

1) Libija bo po 10 letih proglašena za neodvisno, ako to sklone glavna skupščina OZN;

2) Cirenaike bo upravljala Velika Britanija, Fezan Francija in l. 1951 bo Tripolitanijska izročena v upravo Italiji;

3) Do l. 1951 bo Tripolitanijsko upravljala Velika Britanija, kateri bo stal ob strani posvetovalni organ, sestavljen iz predstavnikov Francije, ZDA, Italije, Egipta in domačega prebivalstva;

4) Francija, Velika Britanija in Italija se bodo v vsaki priliki sporazumele glede ukrepov za ohranitev enotnosti Libije.

Politični komite je predložil glavni skušnini OZN naslednji načrt: 1) Italija bo l. 1951 prevzela upravo Tripolitanijske; 2) Francija bo še nadalje upravljala Fezan; 3) Italija dobi v upravo Somalijo; 4) Italiji se prizna Eritreja, razen zapadnih pokrajin, ki bodo priključene k Etiopiji. Mesta Asmara in Masava, kjer je naseljenega precej italijanskega prebivalstva, dobijo poseben občinski statut, ki naj bi zavaroval pravice Italijanov.

GOSPODARSKI POMEN BIVŠIH ITALIJANSKIH KOLONIJ

V predvojnih časih so italijanske kolonije bile precejšnjega pomena za italijansko gospodarstvo. Uvoz banan iz kolonij je predstavljal 55 odst. vsega uvoza za banane, uvoz kož 35 odst., uvoz pšenice 35 odst., volne 15 odst. in žime 10 odst. Poleg tega je Italija uvažala iz kolonij manjše količine bombaža, kave, olja, masti in rib. Vrednost uvoza iz italijanskih kolonij v Italijo je znašala l. 1938 400 milijonov lir, od tega odpadeta 2/3 na surovine. Italija je v tem letu izvozila približno 6-krat toliko v kolonije, in sicer je izvažala predvsem dokončane izdelke.

Med vojno je gospodarstvo v bivših italijanskih kolonijah, kjer so se razvijale tudi vojaške operacije, zelo trpelo. Poleg tega se je mnogo italijanskih kolonistov razbežalo pod pritiskom domačega prebivalstva.

GOSPODARSKE TEZAVE V LIBIJI

Libija spada med najvažnejše in najbolj razvite bivše italijanske kolonije. V Libiji se gospodarstvo naslanja na poljedelstvo in živinorejo. Po vojni je ostalo mnogo zemlje neobdelane, ker je mnogo kolonistov odšlo. Italijanski kolonisti so popolnoma zapustili Cerenaike, medtem ko jih je v Tripolisu še okoli 38.000. Italijansko prebivalstvo vse Libije cenijo danes na 40.000, medtem ko je bilo l. 1938 v Libiji 80.000 Italijanov. Med vojno je bilo uničenih okoli 75 odst. tovarn. Libija izvažava v zadnjih letih predvsem pomaranče, paradiznike, oljivo olje, jajca, govedo, ovce in mezeje.

ERITREJA SE OBNAVLJA

V Eritreji je bilo l. 1935 komaj 5.000 Evropevc. Nato je fašistična vlada začela kolonizirati deželo, tako da se je italijansko prebivalstvo dvignilo do izbruha svetovne vojne na 27.000. Tudi v Eritreji sta poljedelstvo in živinoreja glavni pridobitni panogi. Kljub temu mora Eritreja uvažati žito, limone, čebulo, dateljne in oljnatna semena. Dežela ima 1 milijon prebivalcev, medtem ko je obdelane samo 2,6 odst. zemlje. Suša je v tej deželi največji nasprotnik poljedelstva. Okoli 11 odst. površine je pokrite z gozdovi, ki pa ne prinašajo posebnih koristi. Eritreja izvažava precej rib.

Med vojno sta bila industrija in trgovina zelo prizadeti. V deželi nedostaja gonilne sile bodisi elektrarn bodisi drugega goriva. Nafta in premoga je v deželi zelo malo, tudi sicer je v pogledu zemeljskih zakladov dežela revna. V Eritreji je nekoliko železne rude in mangana. Italijani so začeli tudi izkoriščati zlata nahajališča, ki dajo okoli 100 kg zlata letno. Do poraza fašistične Italije v l. 1943 je bila Eritreja carinsko združena z Abesinijo. Trgovinska bilanca dežele je pa-

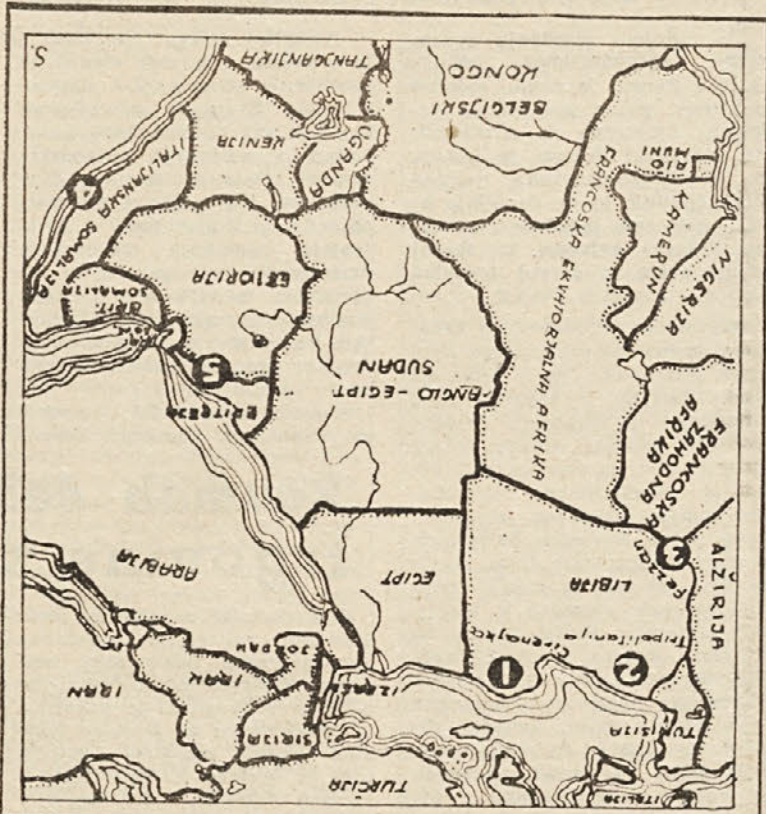
sivna, kajti izvoz krije samo 57 odst. uvoza. Eritreja izvažava pivo, cement, biserovino, vžigalice, kože in usnje ter čevlje. Za reeksport prihajajo v poštev kava, bombažno predivo, železo, jeklo, mineralna olja in kože. Eritreja uvažava predvsem duro (afriško koruzo), razna žita, kavo, bombažne izdelke in mineralna olja.

GOSPODARSKI RAZVOJ SOMALIJE

Tudi v Somaliji je število italijanskega prebivalstva po vojni zelo padlo. Največ Italijanov se je naselilo v glavnem mestu Mogadišu in v okolici. Le malo Italijanov se bavi s poljedelstvom. Domači prebivalci (Somali) so predvsem pastirski narod. Pod angleško upravo se je zlasti raz-

vilo pridelovanje riža. Najvažnejši proizvodi so kože, sladkor, bombaž, bombažno olje, banane, arabsko lepilo, kremen, kapok in cin. Industrija ni posebno razvita.

V razdobju 1935-39 je znašal obseg zunanje trgovine povprečno 455 milijonov lir na leto. V povojnem času se je zunanja trgovina naglo obnovila, tako da danes krije Somalija 93 odst. svojega uvoza z izvozom, to se pravi, da je kritje višje kakor pred vojno. Somalija izvažava predvsem kože, dišave, suhe ribe, sladkor in rastlinsko olje. Izvoz soli je bil ustavljen, odkar so Japonci prenehali kupovati somaljsko sol. Somalija mora uvažati živila in obleko.



Italijanske kolonije se delijo v tri večje skupine in sicer Libijo, Eritrejo in Somalijo. Libija je bila po vojni razdeljena v tri predele, in to Cirenaike (na na-

sem zemljevidu označeno z 1), Tripolitanijsko (2) in Fezan (3), Italijanska Somalija je na zemljevidu označena s številko 4 in Eritrejo s 5.

Francosko - italijanska carinska zveza propadla

Mnenje francoskega gospodarstva sveta o načrtu za francosko-italijansko carinsko zvezo potrjuje napoved francoskih strokovnjakov, da se carinska zveza med tema državama, ki si medsebojno konkurirata, ne da gospodarsko utemeljiti. Tudi zamisel »Beneluxa« (gospodarske združitve Holandije, Belgije in Luksemburga) je ostala samo na papirju.

Izvedenci francoskega gospodarstva sveta so poročali na seji o tem vprašanju in dali odklonilno mnenje o predlogu za carinsko združitve. Stališče francoskega sveta je izzvalo veliko pozornost v francoskem zunanjem ministrstvu. Minister Robert Schuman je izrazil željo naj svet odloži razpravo o tem vprašanju, dokler ne čuje mnenje tudi njega samega. Svet je sprejel poročilo izvedencev s 14 glasovi proti 4, medtem ko 3 niso glasovali. Poročilo ugotavlja, da sta francosko in italijansko gospodarstvo v medsebojni konkurenci in da se ne dopolnjujeta. Kronično vprašanje nezaposlenosti v Italiji je še po-

sebno važno, iz njega bi se po sklenitvi carinske zveze izcimilo francosko - italijansko vprašanje. Glede na nizke proizvodne stroške industrije in poljedelstva v Italiji, ki izvirajo iz nizke življenjske ravni delavstva, bi italijanska industrija in kmetijstvo lahko izvajala »dumping« nasproti francoskemu gospodarstvu, to se pravi, da bi svoje proizvode postavila na francoski trg po nižjih cenah. Mnenje odbora izvedencev je, da je besedilo francosko-italijanske pogodbe, ki sta ga podpisala zunanja ministra v tem pogledu presplošno. Skoda bi v Franciji zlasti trpela avtomobilska, tekstilna in ladjedelniška industrija.

V gospodarskem svetu so zastopani delavski sindikati, predstavniki združenj nameštencev in drugih organizacij, ki jih zadevajo gospodarska in socialna vprašanja. Gospodarski svet je samo posvetovalen organ, vendar bo njegovo mnenje vplivalo na nadaljnji razvoj tega vprašanja.

Za plemenitejši svet

George Mc Cullagh, založnik kanadskega lista »Globe and Mail«, je prepotoval Evropo in nato napisal za svoj list članek o »Nadah glede bodočnosti«. Da bi pisec ljudi, ki so vajeni bolj špekulirati kakor se zgolj navduševati za dobro stvar, pridobil za svoje načrte, je svoje poglede, nasvete, nade in načrte zaval v trgovinsko-poslovni slog.

Kako naj zagotovimo na svetu mir, ki je prvi pogoj za gospodarski in kulturni razvoj? Ustanoviti je treba posebno družbo, ki bo delala za svetovni mir. Ravnateljem in uradnikom bodo ob strani podjetni delničarji, ki so vsi navadni zemljani in hrenpenjo po urejenem in mirnem svetu, da bi lahko živeli v miru. Ravnateljski svet bodo sestavljali izvoljeni predstavniki tistih vlad, ki želijo mir.

Nade v zaslužek so sijašne. Prednostno dividendo, ki je po deležen vsak delničar, bo predstavljala mir na svetu. Doktor se ne bo pokazala ta dividenda, ne bodo izplačane dividende na navedeno

delnice. V zadnjih treh letih so se pogojji za zaslužek pobiljšali. Razsipanje duhovnih sil, ki spremlja gmotno in telesno zapravljajanje, je bilo veliko, toda tu so znamenja krepke in zdrave obnove.

Glavne postavke na strani bilančne pasive so egoizem, mladenost, lenoba in strah. Tem nasproti so na aktivni strani zaupanje, ljubezen, pridnost in domovinska ljubezen. Nato govori pisec o konkurenci med komunističnimi in kapitalističnimi državami, nakar nadaljuje s propagando za svojo zamisel. Delnice za novo družbo so po njegovem načrtu takoj na razpolago. Ti vrednostni papirji so edinstveni, ki jih lahko kupi revež kakor bogataš. Denar ne igra nikakršne vloge. Kupna cena je važna zadeva. Plačati tako, da končno odloži vlogo kritizirajočega opazovalca v zadevah svoje domovine. S tem nočemo reči, da mora kritika prenehati.

Nova svetovna družba se lahko razvije v donosno podjetje edino, ako vsakdo pritegne in se bolj

Razdelitev kreditov ECA

V prvih 11 mesecih preteklega leta so bili krediti iz Marshallovega načrta tako razdeljeni, da je v celoti prišlo povprečno 18 dolarjev na posameznega državljanca. Razmeroma je največ prejela Holandija, t. j. 45,62 dolarja na glavo. Tudi Trst je precej v ospredju s 37,20 dolarja. Količnik je v Angliji nizek, ker je Anglija v okviru Marshallovega načrta sprejela obveze napram drugim udeležencem, v znesku 282 milijonov dolarjev. V posameznih državah pride na glavo:

Holandija	45,62 dol.
Islandija	43,28 dol.
Trst	37,20 dol.
Avstrija	32,92 dol.
Norveška	25,76 dol.
Danska	24,50 dol.
Irska	23,68 dol.
Britanija	23,47 dol.
Belg. Luks.	22,76 dol.
Fr. cona	14,15 dol.
Italija	12,13 dol.
Bicoma	8,89 dol.
Svedska	4,83 dol.
Turčija	0,48 dol.

Portugalska in Svica sta sicer članici Marshallovega načrta, toda doslej nista zahtevali nikakršnih kreditov. V celoti je bilo v okviru Marshallovega načrta (vštevši Kitajsko in Juž. Korejo) nakazanih v času od 3. aprila 1948 do 27. aprila 1949 5.002.750.000 dolarjev; od tega za Evropo 4.768 milijonov dolarjev. Posojila so dosegla v prvem letu 973,3 milijona dol. Dodatna posojila 29 milijonov dol. so bila dovoljena l. aprila, in sicer Svedski 12 milijonov dolarjev, Belgiji 9 mil. in Turčiji 8 mil. Za nabavo živil in poljedelskih proizvodov je bilo nakazanih 2.088.100.000 dolarjev in za industrijske proizvode 2.065.800.000 dolarjev. Za prevoznine čez Ocean je bilo izdanih 409 milijonov dolarjev.

TREBA PROIZVAJATI PO NIZKIH CENAH

Averell Harriman, načelnik ECA za Evropo, je v Anceyju, kjer je bila mednarodna carinska konferenca, izjavil, da je proizvodna sila evropskih držav razmeroma nizka. Evropa se mora v proizvodnji zadovoljiti z manjšimi dobički in prodajati po nižjih cenah. Edino tako bo lahko vzdržala konkurenco drugih držav na svetovnih trgih in povečala svoj izvoz do višine, da bo z njim plačala uvoz. Povečanje proizvodne sile je neobhoden pogoj za izboljšanje življenjske ravni. Treba je imeti potreben pogum in sprejeti nekatere nevarnosti in potrebne žrtve, ako hočemo doseči ta cilj. Na koncu je poudaril, da je nujno potrebno razširiti dvostranske mednarodne dogovore v večstranske in omogočiti investicije kapitala.

KJE JE RESITEV ITALIJANSKEGA GOSPODARSTVA

Pred odhodom v Južno Ameriko, kamor ga je poslala italijanska vlada, da preuči razne trgovinske zadeve, je bivši italijanski finančni minister Campilli dal listu »Il Globo« kratko izjavo. Po njegovem mnenju sta vprašanje planiranja proizvodov italijanske industrije in vprašanje italijanske emigracije glavna problema italijanskega gospodarstva. Od rešitve teh vprašanj odvisi tudi uspeh Marshallovega načrta. Države, ki so vključene v OEEC morajo v tej organizaciji zbrati vse sile, da razširijo svoje odnose tudi izven OEEC. To velja predvsem za Italijane, ki morajo presojati gospodarske odnose v zvezi z možnostjo planiranja italijanskih proizvodov in zaposlitve italijanske delovne sile.

sistematično začne zanimati za javne zadeve. Ceno delnic predstavlja žrtvovanje nekaj postranskega časa, ki ga boš posvetil zanimanju za javne zadeve. Zato se ne smeš pohujšati in se izogniti razpravam o uspehu dnevnega dela.

Vsaka prednostna delnica prinaša navadno delnico kot natečaj. Toda dokler se ne doseže svetovni mir in s tem pogoj za izplačilo prednostnih delnic, se dividenda na navadne delnice ne bo izplačevala. Nagrade na običajne delnice bodo v tem-le: odprava strahu pred vojno prinese velikanske dividende v tem, da se lahko posvetiš vzgojnemu in kulturnemu delu; druga nagrada je izboljšanje svojega družinskega življenja v ožračju, ki bo rešeno groznega strahu pred vojno, in predvsem možnost, da na svoje otroke lahko preneseš bogate kulturne, vzgojne in človeške vrednote, ki jih vojne vsakih 20 let zapravljajo. Končno: tolažljiva je zavest, da bomo mi, ki smo deležni tega poslanstva, za katerega smo se borili in umirali, lahko izročili svojim otrokom in nerodnim rodovom boljše in plemenitejši svet, v katerem bodo živeli.

Jugoslavija na Donavi

Ni lahko zbrati podatke o današnjem prometu na Donavi se posebno, ker je Donava prav za prav prerezana v dva sektorja, ki se raztezata od izvira do Bratislave in od Bratislave do izliva v Crno morje. Na prvem se čuti vpliv angloameriške gospodarske politike, na drugem pa sovsjetske. Podatki o prometu skozi madžarsko obmejno pristanišče Mohač nam dajejo vsaj približno sliko o prometu na spodnjem sektorju v l. 1948, v primeri s prometom 1947 in 1938. Skozi to pristanišče je plulo:

L. 1938	1947	1948	
Stev. ladij	9.276	2.816	6.036
Tovor v 1.000 t	2.270	864	1.982

Zanimivi so podatki o zastavi, pod katero so plule ladje skozi Mohač. Na prvem mestu je bila jugoslovanska zastava, ki je dosegla 33%. Nato sledi sovsjetska, dalje češkoslovaska, romunska, madžarska in končno bolgarska z 1%. To so podatki za leto 1948 po madžarski uradni statistiki. Namesto nemškega in avstrijskega ladijevja je zdaj stopilo sovsjetsko. Madžarska statistika sploh več ne navaja ne nemške ne avstrijske mornarice v prometu v l. 1947 in 1948.

Iz jugoslovanske obnove

RESONANČNI LES TUDI V JUGOSLAVIJI

Na gozdarski razstavi v Ljubljani so prvič razkazovali smreke, ki daja zelo dragocen les. Gre za drevesa, ki v 130-150 letih dosežejo le 20-30 cm premera. Počasna rast daje lesu izredno gostoto in vsled tega izsvrstne lastnosti glede trdnosti, požarnosti itd. Dognali so n. pr. da rastejo na Pokljuki in Jelovici pa tudi drugod smreke, ki imajo na enem samem centimetru širine kar 20 in več letnih lesnih obrocev. Ta les inenjujejo resonančni ali letalski les, ker je zelo primeren za izdelovanje glasbil ter lesenih kosov pri letalih. Značilno je dejstvo, da so doslej ta dragoceni les uporabljali za gradbeni ter celulozni material in kvečjemu za posebne domače obrtniške izdelke. Resonančni les je Jugoslavija uvažala iz inozemstva. Pred vojno so n. pr. plačevali kanadski aspruci, ki velja na mednarodnih trgih za naj-

boljši letalski les, po 9.000 din za kub. m, medtem ko so prodajalci lesa enake in morda tudi boljše kakovosti po 300 din za kubni m. Jugoslovanski strokovnjaki nadaljujejo z raziskovanji na novih področjih resonančnega lesa, že zdaj pa je domača industrija pričela uporabljati nov material za izdelavo glasbil, športnega in teledravnega orodja itd.

Resonančni les bo brez dvoma postal za Jugoslavijo dragoceno izvozno blago, za katerega vlada na mednarodnih trgih veliko povpraševanje. V Trstu je bil doslej precej znan resonančni les iz Kranje, vendar so zaloge resonančnega lesa v gozdovih tega področja že močno izžrpane.

SPECIALNA JEKLA V JUGOSLAVIJI

Jesenjska železarna je pričela izdelovati specialne vrste jekla, ki so jih doslej uvažali: Gre za nerjavče jeklo, ki ga v velikem obsegu uporabljajo v domači industriji. Železarna bo nabavljala surovine zlasti tovarni strojev in motorjev ter avtomobilistični in pomorski industriji.

V istem obratu so pričeli izdelovati valjano surovo železo, ki se ga prej uvažali iz Čehoslovaške.

V Makedoniji bodo ustanovili prvi jugoslovanski obrat za predelovanje surove svile. Industrijske naprave za ta obrat so že naročili. V nekaterih predelih Makedonije je svilogojstvo že zelo razvito.

NOVA PODJETJA

Nova velika žaga je pričela obratovati v Gorskem Kotaru.

Tovarno kmetijskih strojev v Osijeku so tako povečali, da bo lahko proizvajala 96 odst. strojev več kakor doslej. Proizvajala bo sedem raznih vrst strojev, ki so jih doslej uvažali iz inozemstva. Prve vodovarne električne žage so pričeli izdelovati na Hrvaškem po načrtih inž. Srečka Lehereta.

Tovarna kmetijskih strojev »Zmaja« v Zemunu je napravila velik stroj za terenska dela. Stroj bodo rabili pri gradnji prekopa Donava - Tisa - Donava. Zemljokopje 80 cm globoko in v širino 3,5 m z brzino 100 m na uro. Stroj je projektiral inž. Dragoljub Bečalin.

Na cvetličnem trgu

Na trgu pri »Rdečem mostu« v Trstu je goščavo najprikladnejši kot, kjer naše okolice prodajajo cvetlice. Tu ljudje radi postavijo, saj se njihovo oko lahko svobodno pase po lepih cvetlicah, vseh barv in vonjev, ki jih dovažajo iz toplejših krajev, predvsem iz Italijanske riviere. Predvsem pozimi, ko jih ni mogoče, ko ne rastejo na domačih vrtovih. Pošiljka cvetic, naročena brezplačno, prispe z riviere, v 3 dneh.

S prodajo cvetic se bavijo okolice iz Rojana, Barkovelj, Zlatici pa s Kontovela in Proseka. Težko boš zvedel podrobno, kako je z njihovim zaslužkom; vendar ta kupčija še razmeroma dobro gre, saj ni toliko odvisna od prometa v pristanišču in splošnega razvoja tržaškega gospodarstva, kolikor od navade tržaškega prebivalstva, da kupuje cvetlice. Cvetlica je kakor moda, ki se te oprime in se ji težko obramiš. Spremlja te v veselju in žalosti, od rojstva do groba, ob družinskih praznikih in godovih, pri zaroki in poroki, pa tudi končno na zadnji poti.

Ker vseh teh važnih dogodkov v teku človeškega življenja si ni mogoče zamisliti brez rož, je jasno, da cena pri kupčiji s cvetlicami ne igra tako važno vlogo kakor pri drugem blagu. Kupiti jih je pač treba vsaj ob takšnih priložnostih neglede na njihovo ceno. Nageljni gredo predvsem v promet, in sicer danes po ceni 25-50 lir komad, (pozimi 50-60 lir); beli so bolj štetni in so nekoliko dražji. Vrtnice so že družje, saj stanejo 50-70 lir (pozimi tudi 200 lir). Perunike stanejo okoli 100 lir, pozneje in v polni sezoni pade cena na 30-70 lir.

Pri nas ni tako razvito požrebno zavarovanje, s katerim si zagotoviš proti plačevanju določene premije spodoben pogreb. Če malo pogledaš cenike tržaških pogrebnih podjetij in cene na cvetličnem trgu, prideš kmalu da prepričanja, da je dobra ustano. va. Pogrebov je več vrst, zato so tudi cene različne; pogreb I. vrste okoli 60.000 lir, II. vrste 25-35.000 in III. vrste od 15.000 lir navzgor.

In venci? Venci za imeniten vaški pogreb v tržaški okolici so te dni stali 15.000. lir K pogrebu so nesli 15 vencev. Spodoben venci stane okoli 10.000. lir. Račun je sestavljen tako-le:

nageljna (230 komad.)	6.000 lir
petonike	1.500 "
zelenje	500 "
palme	1.100 "
ogrodje	500 "
trak	1.000 "
Skupaj	10.600 lir

Kakšna močnja nastane v hišnem gospodinjstvu recimo povprečnega uradnika, če mu poteka smrt na vrata! K sreči posredujejo za vence navadno ljudje izven hiše ali organizacije.

Končno še nekaj vrstic o organizaciji samega cvetličnega trga. Za vsako kmetijsko, ki sme zavzemati natančno odmerjen prostor, mora plačati cvetličarsko pristojbino 1.000 lir na mesec; poleg tega plača 100 lir za ležarino v skladišču. Stojnico mora menjati po turnusu, da ne bi bila vedno na najboljšem, oziroma na najslabšem mestu. Poleg tega plača cvetličarska okoli 3.500 lir za razne druge takse in pristojbine, kar predstavlja vsekakor precejšnjo dajatev. Kljub temu ne godrnja.

Italijanski uradni list (Gazzetta Ufficiale) z dne 19. aprila prinaša v prilogi poklicno tarifo za inženirje in arhitekete.

Tehnične novosti

SEMPERLUX

Na frankfurtskem velesejmu so se med drugimi novostmi pojavile tudi nove žarnice »Semperlux«, ki svetijo 2000 ur več kakor dosedanje. Gre samo za izpopolnjen dosedanjega postopka pri izdelavi, ne pa za revolucionaren izum. Žarnice so izdelali v delavnici vojnih invalidov.

NOV FRANCOSKI MIKROAVTO

Francoski iznajditelj Svid je v Parizu razkazal nov mikroavto, ki ga je imenoval »Flicara«. Značilnost novega avtomobila, ki razpolaga z dvema sedežima in ima motor z 1,5 KS, je ta, da se lahko avtomatično razpolovi v smeri

Vestnik Slovenskega gospodarskega združenja

SEDEŽ: TRST ULICA F. FILZI 10/I. TEL. 78-08

Zakonske določbe

Davčne ugodnosti za posojilo obrtnikom

Ukaz št. 89 (27. aprila 1949) dovoljuje Tržaški hranilnici (Cassa di Risparmio), da vrši kreditne posle v prid obrtniških podjetij in v okviru obstoječih predpisov in da pospešuje za delovanje olajšanja dobave surovin in orodja obrtnikom in za prodajo proizvodov, izdelanih s temi sredstvi na področju in izven področja. Vse listine v zvezi s takim posojilom so proste davka in pristojbin, vstevši davek na poslovni promet; izključena je samo taksa na menice.

PREJEMKI V NARAVI IN SOCIALNA ZAVAROVALNINA

Ker plačujejo nekateri delodajalci nameščencem del mezd v naravi, predpisuje ukaz št. 97 (30.IV.1949) novo preglednico z navedbo vsot, ki se morajo imeti za prejemke v naravi in računati pri obveznih prispevkih za socialno zavarovanje. Omenjene vsote so tako-le določene:

- 1) Sorodniki delodajalca, ki vzdržujejo družino: hrana 212 lir, stanovanje 13, druge datjave 120, skupaj 345 lir dnevno;
- 2) Sorodniki delodajalca, ki ne vzdržujejo družino: nad 20 let stari, hrana 160 lir; stanovanje 13, druge datjave 90, skupaj 263 lir; od 16-20 let stari: hrana 115 lir; stanovanje 13, druge datjave 60, skupaj 188 lir; pod 16 let stari: hrana 80 lir, stanovanje 13, druge datjave 30, skupaj 123 lir dnevno;

3) Uslužbenci gostinskih obratov in zdravstvenih zavodov: hrana 212 lir, stanovanje 13, skupaj 225 lir dnevno;

4) Hišniki (stanovanje, voda, luč): I kategorija 32 lir, II 22 lir, III 18 lir, IV kt. 11 lir.

Ukaz je stopil v veljavo s 1. majem 1948.

REGISTRARNE IN HIPOTEKARNE TAKSE

Ukaz št. 88 spreminja sedanje zakonske predpise o registrskih in hipotekarnih taksah.

DOLOČBE O KRAJEVNIH FINANCAH

Ukaz št. 92 dodeljuje občinam 9/10 davka na poslovni promet od prometa z govejo živino, ovčami, konji, vinom; moštom in drožjem. Isto tako se odkazuje občinam razne davščine od javnih kinematografskih predstav, zabavnih prirediteljstev itd., odštevisi prispevek v višini 18 odst. določen z upravnim ukrepom v prid občinskih ustanov »Gledališče Verdie«. Ukaz določa tudi nove davščine na vozila z živalsko vprego.

ZVIZANJE DENARNIH KAZNI V DAVCNIH IN FINANCIH ZAKONIH

Z ukazom št. 95 se s 1. januarjem 1948 zvišajo najmanjše in največje denarne kazni na petkratni oziroma desetkratni znesek, če so bile te kazni določene z zakoni, izdanimi pred 1. oktobrom 1944, in na dvakratni, oziroma štirikratni znesek, če gre za zakone, ki so bile izdane po 30. septembru 1944.

ZNIZANJE REDNE DISKONTNE IN OBREBTNE MERE

Z objavo št. 11 je bila redna diskontna mera Italijanske banke znižana na 5,50 na 4,50 odst. obrestna mera od predumov pri imenovanem zavoru pa od 4,50 na 4 odst. in sicer od 9. aprila dalje.

Martelanci so zelo stara okoliščanska (barkovljanska) rodovina. Nekdanji škedenjski župnik in poznejši kanonik stolne cerkve Sv. Justa, Ivan (Peter) Martelanc, je našel pred 50 leti v cerkvenih arhivih stolne cerkve, da so Martelanci živeli tukaj že l. 1099, torej pred 850 leti. Bolj nazaj ni mogoč slediti temu rodu in ugotoviti, kdaj so se tukaj naselili.

Praded dveh članov te tvrčke, Ivana in Antona Martelanca, Anton Martelanc je imel okoli 1755 l. krmo v starem mestu pod jezuitsko cerkvijo; njihov oče, tudi Anton, rojen l. 1812 pa je imel podjetje za nakladanje in razkladanje balasta (peska, gramoza in drobežnega kamenja) na tržovske jadrnice, ki so brez bližnjega tovora prihajale, oziroma odhajale iz tržaške luke. Pri tem delu je bilo udeleženih 45-10-12 tonskih barkovljskih ladij.

Omenjeno tvrčko so ustanovili l. 1887 trije Martelanci: Svetko (roj. l. 1862) ter brata Ivan (roj. 1843) in Anton (roj. l. 1863). Vsi trije so se že pred ustanovitvijo

ZA ZBOLJSANJE GOSTINSKIH OBRATOV

Tukajšnji zavod za turizem (Ente per il turismo) je napovedal natečaj za nagradami za zboljšanje gostinskih obratov. Natečaj je namenjen gostinskim obratom v Barkovljah, Miramaru, Grljanu, Sosljanu, Križu, Stivanu, na miljskem obrežju ter pri Lovcu.

Pojasnila in nasveti

DAVEK NA POSLOVNI PROMET

Ukaz št. 65 (glej »Gospodarstvo« št. 42, 30. apr. 1949) vsebuje nove določbe glede poslovnega davka na promet. Ukaz narekuje med drugim plačevanje davka v dogovorjenem pavšalnem znesku (obbonamento) za razne kategorije podjetij, za katere ni bil prepelj obvezen na ta način plačevanja (n. pr. vsi trgovci na drobno in gostilne). Po istem ukazu bi morali podjetniki prijaviti, poslovni promet iz l. 1948 (ki bi bil podlaga določevanja za leto 1949) do 31. marca 1948; tega pa niso mogli izvršiti, saj je bil ukaz objavljen šele naslednjega 11. aprila, čeprav so ga davčni uradi že prej izvajali na podlagi notranjih navodil. Dogodilo se je, da so mnogi podjetniki nadaljevali s plačevanjem davka po stari navadi s koleki na nakupnih fakturah. Zdjaj pa je davčni urad določil, da se jim bo davščina, ki so jo plačevali na fakturah, odbila na pavšalni znesek, ki bo določen, če bodo za to zainteresirani vložili zadevno prošnjo.

Stališče ZVU o novem združnem zakonu

Združni ukaz ZVU (15. okt. 1948, št. 298) vsebuje nekatere določbe, ki ovirajo razvoj združništva zlasti v manjših krajih. »Gospodarstvo« je na tiskovni konferenci ZVU pred začetkom volivne borbe postavilo naslednje vprašanje:

Člen XVI, c, ukaza št. 298 določa, da morajo imeti konsumne zadrage najmanj 200 članov. S to odredbo je onemogočena ustanovitev konsumnih zadrug v podeželskih občinah, ki glede na majhno število svojega prebivalstva ne morejo zbrati zahtevanega števila članov. Prav tako je po tem ukazu onemogočeno ustanavljanje zadrug (zadružnih menz, potrošnih zadrug) pri malih in srednjih podjetjih. Italijanski združni zakon, na katerega se v bistvu naslanja ukaz 298, dopušča ustanavljanje konsumnih zadrug s 50 člani.

Ukaz št. 298 govori poleg tega o ugodnostih, ki jih za zadrage predvidevajo veljavni zakoni. V kolikor smo obveščeni, vlada v tem pogledu pri zadrugah samih, kakor tudi pri upravnih organih precejšnja negotovost glede ugodnosti upravnega in zlasti davčnega značaja, ki jih uživajo zadrage po raznih zakonih.

V zvezi z navedenimi ugotovitvami si uredništvo šteje v čast vprašati:

I. Ali bi ne bilo umestno znižati obvezno število članov konsumnih zadrug n. pr. na 50, kakor to določa Italijanski zakon 14. dec. 1947 št. 1577.

II. Ali bi ne bilo umestno zbrati vse določbe glede ugodnosti, ki

Prošnji mora biti priložen seznam faktur ali podobnih dokumentov s plačnimi vsotami na račun davščine. Prošnja na kolekovanem papirju (24 lir) mora biti naslovljena na Finančno intendenco, — urad za davek na poslovni promet (Intendenza di finanza — Ufficio IGE). Se boljše je, da se ti dokumenti predstavijo v originalu.

POSTOPEK ZA ZNIZANJE DAVKA NA DOHODEK (RM)

V l. 1948 je bil davek na dohodek (RM) avtomatično potrjen v primerjavi s prejšnjim letom, vendar je bila davkoplačevalcu dana možnost, da zahteva 33 odst. znižanje tako določenega davka. Mnogi naši pridobitniki pa iz nevednosti ali iz drugih razlogov niso izkoristili te ugodnosti, zato so v l. 1948 plačali trikrat večji davek na dohodek kakor v l. 1947.

Kdor sodi, da je sedanja osnova za obdavčevanje (imponibile) previsoka, lahko vložijo prošnjo za njeno znižanje najkasneje do 31. julija. Če bo prošnja uslišana, bo davek na dohodek znižan prihodnje leto. Pripomniti je, da uvede davčni urad v tem primeru novo povzvedbo o dohodkih prisilca in seveda lahko potrdi staro davčno osnovo, lahko pa jo tudi zviša. Pred morebitno vlogo za znižanje dohodninskega davka naj se člani združenja vsekakor posvetujejo z davčnim izvedencem v naši pisarni.

Opisani postopek velja tudi za dopolnilni davek (complementare).

jih uživajo zadrage in ki so zdaj raztresene po raznih zakonih?

Ker so bile za časa volivne borbe ustavljene tiskovne konference je pomočnik ravnatelja Obveščevalnega urada (PIO) g. A. L. Lyall odgovoril na postavljena vprašanja v pismu z dne 10. maja. Pismo vsebuje naslednja pojasnila:

V zvezi s tiskovnimi konferencami pri ZVU ste se obrnili z Vašim dopisom z dne 14. aprila na Urad za obveščanje javnosti z dvema vprašanji, ki se nanašata na znižanje obveznega števila članov potrošniških zadrug na 50 in na objavo v posebnem ukazu vseh določb glede ugodnosti, ki jih uživajo zadrage in ki so sedaj raztresene po raznih zakonih.

Ceravno so tiskovne konference pri ZVU začasno prekinjene, radi odgovarjamo na stavljeni vprašanji:

I. ZVU smatra, da ne bi bilo koristno znižati predpisano minimalno število članov potrošniških zadrug, ki je določeno iz izključno praktičnih razlogov.

Tem zadrugam, ki morajo nabavljati blago pri trgovcih na debelo, je potrebna trdna gospodarska podlaga, ki jo lahko dosežejo le z zadostnim številom članov, ker so deleži posameznikov navadno zelo majhni. ZVU je mišljena, da se lahko zbere potrebno število članov tudi v najmanjšem podeželskem središču, ker imajo pravico do združnega članstva vsi člani rodbine in ne samo gospodar.

Zaskrbljenost vsled težavnega ustanavljanja zadrug pri malih in srednjih podjetjih ni uteme-

ljena. Izkušnja je pokazala, da samo zadrage, ki imajo večje število članov, lahko uspešno napredujejo. Sicer se pa nastavljenici lahko združijo z nameščenci drugih podobnih podjetij, ako želijo ustanoviti združno menzo ali potrošno zadrugo. To lahko izvedejo posebno v okviru njihovih sindikalnih organizacij.

2. kar se tiče drugega vprašanja poročamo, da deluje pri italijanskem ministrstvu za delo in socialno oskrbo posebna komisija, ki ima nalogo, da zbere v eno samo besedilo vse določbe o zadržkih, ki so sedaj raztresene po raznih zakonih in odredbah.

Ako bo ZVU smatrala novo besedilo za prikladno, da bo vpeljala tudi v svoji coni.

Spor med tržaškimi industrijci

Na zadnjem občnem zboru Zveze tržaških industrijcev je prišlo, v kolikor je znano, do ostrega spora med veleindustrijci ter srednjimi in malimi industrijci. Poslednji zatrjujejo, da štiti zveza predvsem velekapital in da ne upošteva v zadostni meri interese manjših pridobitnikov. Ta položaj se odraža tudi v pravih združenja, ki dopuščajo veleindustriji pretežni vpliv pri odločevanju glede vseh važnejših zadev stroke. Pri glasovanju za spremembo teh pravil je prodira težka veleindustrija, ker je bilo menda od 650 vpisanih članov iz vrst srednje in male industrije odsotnih nad 500. Pravijo, da se bodo mali in srednji industrijci odcepili od sedanje industrijske zveze ter ustanovili lastno ločeno organizacijo.

NOVO ZVIZANJE ZELEZNISKIH TARIF

Italijanski medministrski odbor za cene je predložil v odobritev pristojnih organov novo železniško tarifo, ki bo uveljavljena kakor doslej vse tarife italijanskih železnic tudi na tukajšnjem področju. Podražitev železniskih prevoznih bo znašala po še nepotrjenih vesteh od 15-18 odst. pri potniškem prometu ter od 14-16 odst. pri blagovnem prometu.

Znano je, da so bile železniške tarife zvišane že februarja tega leta. Takratni povisek železniskih tarif je imel namen kriti primanjkljaj italijanske železnice uprave, ki je znašal za tekoče finančno leto 63 milijard lir. Novi poviski pa so utegnili kriti le polovico primanjkljaja. Odtod nameravano zvišanje železniskih prevoznih. Nove tarife bodo verjetno stopile v veljavo 15. junija.

IZ TRŽAŠKE GOSPODARSKE KRONIKE

Trst brez plina

Trst je te dni ostal več dni brez plina, ker je v tržaški železarni »Ilva«, ki dobavlja mestu plin, izbruhnila stavka. Osrednja uprava podjetja »Ilva« v Genovi, ki ima po Italiji več tovarn, je odbila zahtevo delavcev po zvišanju plač. Ko so delavci vztrajali v stavki, je osrednja uprava »Ilve« objavila poročilo, s katerim je zvalila krivdo na delavstvo, češ da ovira obnovo države, misleč pri tem na Italijo. Celo tržaški nacionalistični list »La Voce Libera« se je razburil zaradi tega očitka in nastopil v obrambo patriotičnih italijanskih delavcev v Trstu.

Značilno je, da je vodstvo »Ilve« v Genovi odbilo celo posredovalni predlog conskega predsednika Palutana. Ze v zadnji številki »Gospodarstva« smo na podlagi poročila na občnem zboru ugotovili, da »Ilva« obnavlja in dopolnjuje svoja podjetja v Italiji, medtem ko zanemarja železarni v Skednju. Tako plažvi še danes povdajajo. Da ni družba v gospodarski stiski, se vidi prav iz poročila, predložnega na občnem zboru, ki navaja 480,6 milijona lir dobička za l. 1948; to je omogočilo izplačilo dividend 9 odst.

STO IN ITALIJANSKI MONOPOL

Vodstvo italijanskega državnega monopola je nenadoma odobrilo 30 odst. znižanje cen svojih proizvodov na tukajšnjem področju. Značilno je dejstvo, da velja ta ukrep samo za STO. Trst je že od nekdanj velik potrošnik tobaka in tobačnih izdelkov. Računa se, da znaša potrošnja tobaka na našem področju okrog 4 milijonov kg letno. Italijansko vlado skrbi izguba tržaškega potrošnega tržišča, ki je vir lepih dohodkov. Državni monopol STO-ja nabavlja namreč predvsem švicarske tobačne izdelke, ki so sorazmerno boljši in cenejši. Velika konkurenca italijanskemu državnemu monopolu so tudi ameriški tobačni proizvodi. Znižanje cen italijanskega tobaka je zaradi tega izključna posledica konkurence in je ni narekovala naklonjenost italijanske vlade napram tržaškimi potrošnikom. Čisti dobiček it. državnega monopola se je doslej sukal okrog 2/3 prodajne cene.

Tržaška paroplovna družba za Levant (Agent Sferko) je vpelja-

la novo redno progo med Trstom, Pirejem in Carigradom z 2.400 t. ladjo »Beatrice«.

Danski veleposlanik v Bukarešti se je na potovanju skozi Trst zanimal za tržaško pristanišče in se je o tem razgovarjal z ravnateljem Javnih skladišč.

Cehoslovaška se je odločila, da bo izvažala svojo bogato proizvodno papirja izključno čez poljska pristanišča Gdinja, Gdansk in Scedin. Doslej je del tega izvoza odhajal v svet čez Trst. Zdjaj pa so se Cehoslovaki pričeli, da jim poljske luke — zlasti Gdinja, ki ima redno povezavo z vsem svetom — nudijo v tem pogledu mnogo boljše pogoje.

PLAČILNI PROMET MED ITALIJO IN SOVJETSKO ZVEZO

Italijanski uradni list (4. maja) je objavil ukaz ministra za zunanjo trgovino, ki vsebuje predpise v plačilnem postopku pri trgovinskih izmenjavah med Italijo in Sovjetsko zvezo.

Posebnost sporazuma obeh držav je, da se cena blagu in tozadavne fakture smejo navajati v ital. lirah, v dolarjih ZDA; švic. frankih in angleških funtih. Za obračunavanje se vzame povprečni mesečni tečaj dolarja in švic. franka na rimski borzi in pri nekaterih poslih tečaj dneva pred plačilom na rimski borzi. Pri funtih se vzame za temelj tečaj dolarja in se pomnoži s 4,03. Dana je možnost, da se razlike nastale zaradi tečajev, popravijo.

Plačilni promet se vrši tako: Italijanski uvoznik blaga iz SZ vplača kupnino in vse stroške pri Italijanski banki kot blagajničarki UIC-a (Italijanskega dejavnega urada) Plačilo se prenese v korist sovjetskega upnika z dobropisom na račun v ital. lirah, ki je odprt za državno banko Sovjetske zveze. UIC pošlje takoj državni banki SZ plačilni nalog v ital. lirah. Državna banka SZ izvrši poravnavo terjatve sovjetskega upnika iz razpoložljive glavnice v računu lir, ki je odprt za UIC pri sovjetski državni banki, po kronološkem redu.

Analognost se izvrši ureditev terjatve italijanskih izvoznikov v Sovjetsko zvezo.

Posebnost je določba, da morata ital. uvoznik in izvoznik podati ob operaciji poleg običajne deklaracije še posebno prijavo o kontrahentu, blagu, kupnini iz zapadlosti.

Ižvljenjski stroški v Trstu

petčlanske družine (s tremi otroci), osnova mesečni izdatki 1938 = 100

	Skupni življenjski stroški		Vrsta izdatkov									
	Lir	Indeks	Prehrana	Obleka	Kurjave Razsvetljava	Stanovanje	Razni stroški	Lir	Indeks	Lir	Indeks	
Mesečna 1938	792	100	27867	100	45	100	50	100	120	100	81	100
1948 Marec	35858	4464	27867	5618	2585	5744	1390	2780	341	284	3175	3920
1949												
Januar	38846	4904	31249	6300	2345	5231	1366	2732	461	384	3416	4217
Februar	38853	4905	31271	6304	2349	5220	1366	2732	461	384	3406	4204
Marec	38895	4910	31237	6297	2385	5300	1366	2732	465	837	3442	4219

Celotni življenjski stroški so se torej v marcu povečali za 42 lir v primeri s februarjem. Izdatki za kurjavo in kuhanje so ostali neizpremenjeni. Stroški za prehrano so se zmanjšali za 34 lir, vse druge postavke so se povi-

šale, in sicer obleka za 36 lir, stanovanje za 4 lire in razni izdatki za 36 lir. Navadno se življa spomladi bolj pocenijo nasproti zimskim mesecem. Če upoštevamo podražitev drugih postavk, nam številke pokažejo splošno

podražitev. Cene tkanin in obuvla naraščajo. Splošno lahko rečemo, da spomlad ni prinesla pričakovane razbremenitve domačih preračunov, in da se je draginja utrdila.

SLOVANSKA PODJETNOST V TRSTU

„Martelanc in dr.“ — graditelji velikih del

Tudi Svetko Martelanc, bivši mestni svetnik pred prvo svetovno vojno, je kmalu po l. 1882 začel posloovati kot neodvisen, gradbeni podjetnik. Po zgodnji očetovi smrti se je moral že pri 10 letu oprijeti dela. Ze njegov oče Luka (1832—1868) je bil zidarski podjetnik; vodil je razna dela v Miramarskem gradu, kakor pomožno stavbo in mozaike na vrtnih stezah. (Pred vzhodom v Mehiko mu je Maksimilijan v zahvalo podaril par konj). Razen drugih manjših del je Svetko o družbi z Ivanom l. 1890 zgradil hotel v Grljanu, sam pa kopalnišče »Excelsior« v Barkovljah za lastnika Cesare Premora (po domače Cesar).

Prvo večje delo po ustanovitvi tvrčke Ivan Martelanc et druga l. 1887, je bila zgradba ogromnega zidu, ki loči sv. andrejsko cesto od nove istoimenske postaje; sledila je gradnja železniške pro-

ge, ki veže obe tržaški postaji. Nemški inženir se je zelo težko odločil, oddati to delo barkovljanskim skmetoma, ki jih ni imel za to sposobne. Namesto v osemih mesecih, kakor je bilo prvotno predvideno, so ti skmetje dovršili delo v samih 4 mesecih, potem, ko so podjetje Maluša, ki je prvo prevzelo gradnjo te proge, ni moglo odločiti, da bi začelo z delom, in je po treh mesecih odstopil pogodbo tvrčki Martelanc.

Poleg neštevilnih manj važnih del je tvrčka izvršila naslednje gradnje: posebno zidano podlago za spuščanje v morje novograjnih parnikov in vojnih ladij v ladjedelnici Sv. Marka. To drsišče se razteza na suhem 210 m v dolžino, pod vodo pa 90 m. Končano je bilo 1890 l. Na tem mestu je bila prva spuščena v morje vojna ladja »Habsburg« (l. 1902). l. 1898 je tvrčka zgradila temelj za novo namestniško palačo na

Velikem trgu. Tam je bilo v močvirnatu dno zabitih 2.332 jelovih pilotov, visokih 610 m. l. 1903 je bilo zgrajeno ogromno skladišče za les pod Skednjem; z zasuvanjem pridobljeno zemljišče se že danes imenuje »fondo Martelanca«. Tvrčka se je pogajala tudi za gradnjo nove luke pri Sv. Andreju in valolomu v Miljskem zalivu. Pri tem ni uspela zaradi zaprek pri finansiranju.

»Narodni doma« v Trstu, ki ga je začel kulturososek Giunta, še preden so prišli fašisti na vlado, je tudi delo tvrčke Martelanc. Ogromna stavba je bila zgrajena po načrtu slovenskega arhitekta Maksa Fabianija. Zgradba je bila tako solidno grajena, da je neki profesor na italijanski industrijski šoli (v ul. Cesare Battisti) pripetjal svoje dijače, da bi si ogledali to delo. Značilno je, da so zidarska dela kljubovala strašnemu požaru, ki so ga zanetili fašisti. Martelancovo podjetje je zmagovalo na javnih dražbah za razna velika dela, čeprav so proti njemu nastopale velike italijanske in nemške (dunajske) tvrčke.

L. 1908 so zgradili Martelanci v 9 mesecih 13 petnaestoropnih hiš z 244 stanovanji za železničarje pri Sv. Andreju. Pustima na strani neštete manj važne zgradbe, ki jih je tvrčka dovršila do italijanske zasedbe, ki je kakor vse druge naše gospodarske in kulturne organizacije, zadržala tudi to podjetje.

Med drugimi gospodarskimi podjetji je prav tvrčka Martelanc in dr. pokazala, da nosijo tržaški Slovenci v sebi vsaj toliko tvorne sile kakor pripadniki drugih narodnosti in da bi bili ustvarljivi v popolni svobodi in pod enakimi pogoji še mnogo več, kakor so v resnici. Tržaška buržoazija, ki je imela v rokah isto oblast zlasti na občini, je sistematično ovirala njihov gospodarski razmah, kakor je končno fašizem uničil vse sadove slovenske podjetnosti v Trstu. Na žalost so slovenski podjetniki v Trstu še da-fašistične strahotlade, ki se morajo boriti z velikimi težavami, pra vzdariti tega, ker n'maj pri javni upravi nikakne besede.

TRŽNI PREGLED

Omenjeni tržni posel ter predvidnost prekupčevalcev sta karakterizirali potek tukajšnjega tržišča v prvi polovici maja. Ceniki so ostali v bistvu neizpremenjeni, če izvememo nekatere proizvode, ki so pod plivom trenutne sezonske konjunktore. Značilno je nazadovanje cene vina, povrtin in volnenih izdelkov na drobnem trgu. Med industrijskimi proizvodi je v kritičnem položaju zlasti trgovina s kovinami. Trgovcem primanjkuje obratnega kapitala: menični stečaj so ga po številu in višini protestiranih vsot znatno pomnožili.

ZIVINA

Na bližnjih tržiščih je ohranila pšenica stare cene. Koruza je v nazadovanju na mnogih tržiščih. Zadnje kvotacije so naslednje:

Rovigo: pšenica I 7.900-8.000 za stot, II 7.800-7.900, III 7.700-7.800; koruza 5.600-5.900; bela koruza 5.000-5.100; pšenična moka 9.500-9.600; koruzna moka 6.200-6.400; rž 5.800-6.000.

Verona: pšenica I 7.800-7.900, II 7.700-7.800, III 7.500-7.600; oves 5.100-5.500; rž 5.200-5.500; jetmen 5.000-5.200; koruza 5.800-5.900.

ZIVINA

Ponudba živine vseh vrst se je znatno skrčila. Povpraševanje je povsod aktivno, cene so zabeležile podražitev, ki pa je vsaj doslej omejena. Krepkeje cene se opažajo tudi pri prodaji prašičev. Navajamo naslednje kvotacije:

Rovigo: živina za zakol: voli 280-300 za kg žive teže; krave 280-300, krave II 260-280; bik 250-270, teleta 400-420; pitani prašiči 260-280; nedorasli prašiči 260-270, prašički 260-280, kokoši 550-600; piščanci 650-700; race 350-380; gosi 230-250; zajci 220-230. Milan: prašiči okrog 180 kg lir 330 za kg, okrog 150 kg 310 lir, okrog 120 kg 290 lir.

Lugo (Ravenna): konji za delo I kat. lir 200-230.000 za komad; II kat. 70-100.000 za komad. Konji za zakol I 220-230 žive teže, II 160-170.

LES

Tržišče lesa v Trstu poteka v glavnem z neizpremenjeno tendenco. Ceniki niso zabeležili omevne vrednih gibanj. Za blago v tranzitu skozi tržaško pristanišče se cene gibajo v mejah naslednjih kvotacij: mehki žagani les: »stombante« 16-18.000 lir za k. m.; tramovi u. Trst 9-10.000; hrastovina 50-55.000; parjena neobrobljena bukovina 34-36.000; parjena obrobljena bukovina 42-44.000; neobrobljena bukovina 20-22.000; javor 33-36.000; bukovne vezane plošče 106.120.000 lir za k. m.

Iz italijanskih tržišč lesa prihajajo vesti o živahnem trgovanju. V Milanu je n. pr. veliko povpraševanje po mehkm lesu, poročajo, da se je razpoložljivost te vrste lesa znatno zmanjšala. Precejšnje je tudi povpraševanje po inozemskih listovcih. Kljub živahnem kupčijam so ostale cene na splošno pri starih kvotacijah.

Videm: tramovi u. Trst od 4-6 m 9.500-9.600 lir za kub. m; isti nad 7 m 11.500-13.000; konična žagana jelovina in smrekovina I 28-31.000, II 22.500-24.000, IIB 19-20.000, III 14.500-15.500, IV 10-12.700; za paralelno blago dodatek 5 odst. Neobrobljena žagana bukovina: »montex« 19-23.000 lir.

VINO

Tržaški vinski trg je pod vplivom nazadujočih cen italijanskih tržišč. Domača vina so doslej uspevala vzdržati konkurenco italijanskih. Zadnji cenik na debele je naslednji: istrsko belo vino lir 70 za liter, istrsko črno 68, briško 100, kraški teran 140, coneiglian 63, soave 67, bardolino 67 lir za liter.

OLIVNO OLJE

Položaj na tržišču olivnega olja je v glavnem stalen. Nakupi so se nekoliko povečali: na nekaterih tržiščih se je po dolgem času blago podražilo. Opazovalci menijo, da se bo tendenca višjih cen okrepila v teku prihodnjih mesecev.

Južna olivna olja kvotirajo od 600-620 lir za najljubše vrste ter od 500-520 za najslabše vrste.

MILO

Proizvodnja precej razvite tržaške industrije mila, ki znaša le okrog 30 odst. predvojnje, je zopet nazadovala. Vse vrste mila v preteklem tednu so pocenile vsled dobre razpoložljivosti industrijskih maščob na mednarodnem trgu. Zadnje cene f.c.o tovarno so naslednje: rumeno milo 62-64 odst. 230 lir, zeleno 62-64 odst. 220, zeleno 55-60 odst. 190-200, belo 72 odst. 270-275 lir; toaletno milo (komadi po 100 gr.) 80 odst. 600 lir za kg.

RAZNA ZIVILA V TRSTU

Testenine 140-150 lir za kg f.c.o skladišče; pšenična moka 100-110, koruzna moka 70-80, olivno olje 575-600, semensko olje 420-430, riž 100-115, kakav 850, fižol »saluggia« 85-90, marmelada mešana 220-250, marmelada iz marelic 280-350.

GRADBENI MATERIAL

F.c.o skladišče v Trstu na debele: fosilni pesek lir 700 za kub. m (pristanišče) cement »500« 1200 lir za stot, strešniki 45 cm lir 14 za komad. Opeka 6 x 13 x 26 8 lir, votla opeka 8 x 13 x 26 8 lir za komad.

Mednarodni trg

Druga polovica maja ni prinesla na mednarodnih tržiščih izrazitih izprememb. Ob glavna poljedelska proizvoda — žitarice in bombaž — kažeta zaenkrat na stalnost. Maščoba in rastlinska olja so nekoliko zgubila na ceni. Tržišče kavčuka je beležilo šibkejše cene. Ceniki kovin so na glavnih svetovnih trgih ostali pri starem. Značilna je bila vsekarov v polovici maja trenutna podražitev bakra na ameriškem tržišču (od 18 na 18,25 stotink dolarja za funt), ki pa se je ohranila le nekoliko dni. Nestalnost se opaža pri železnih in neželeznih podrtinah, kar kaže, da se tržišče kovin ni še normaliziralo. Angleška vlada je znižala cene nekaterih neželeznih kovin, kar pa ne bo imelo posledic na mednarodnem trgu, ker gre za notranje maksimirane cene. Na svetovnem trgu narašča povpraševanje po kemičnih proizvodih.

ZITARICE

Splošna predvidevanja o letošnjem svetovnem pridelku žitaric so povoljna. Cene pšenice na ameriškem tržišču so se v zadnjih dveh tednih sukale od

222 do 225 stotink dolarja za bušel. Koruza kvotira na istem tržišču od 134-135 stotink dolarja za bušel. Svetovna proizvodnja koruze je znašala v l. 1948 po podatkih ameriškega vira 5,98 milijarde bušlov napram povprekli 1935-39 4,75 milijard bušlov ter v proizvodnji v l. 1947 4,84 milijard bušlov. Porast proizvodnje gre predvsem na račun ZDA, kjer so bile lani vremenske prilike za to kulturo zelo ugodne. Sovjetska proizvodnja koruze je znašala okrog 135 milijonov bušlov, t. j. približno kakor v l. 1947. Znatno je nazadoval argentinski pridelok koruze in sicer od 260 milijonov bušlov v l. 1947 na okrog 200 milijonov v l. 1948.

KOVINE

Na mednarodnem tržišču kovin so se cene nekoliko ustale. Navajamo cenik, ki je veljal v New Yorku 23. maja: krom 38-41 dol. za dolgo tono; el. baker 18 stotink dolarja za funt, svinec 14, cink 12, cin 103, aluminij 17, nikelj 40, antimon 38,50 stotink dolarja za funt, železne podrtine 23 dolarjev za d. tono; živo srebro 83,86 dol. za steklenico. Največje ameriško podjetje za proizvodnjo bakra »Kennecot Copper corp« je znatno znižalo svojo proizvodnjo bakra.

VOLNA

Razvoj svetovnega trga volne je kakor znano odvisen v prvi vrsti od avstralskega tržišča. Na koncu preteklega marca je avstralska volna prišla zgubljati na ceni (zlasti slabše vrste blaga). V aprilu se je nazadovanje cen volne nadaljevalo in doseglo na koncu meseca okrog 25 odst. znižanja na prvotne cene. V začetku maja so se cene ustale, sredi tega meseca pa so bile povprečno že za 5 odst. višje kakor ob koncu aprila.

Avstralija je dosegla rekordno proizvodnjo volne v agrarnem letu 1943-44. Lani je proizvedla 3,22 milijona bal, t. j. 4 odst. več kakor v prejšnjem letu. Naslednja primerjava cen nam nazorno prikazuje, ogromno podražitev volne v zadnjem desetletju: povprečna cena funta volne se je v l. 1938-39 sukala na avstralskem trgu okrog 10,60 avstralskih penijev, v l. 1943-44 okrog 15,50 penijev, v letošnjem letu pa je ta povpreka dosegla kar 46 penijev. Opazovalci so mnenja, da bo cena volne vsekarov padla, ni pa niti od daleč verjetno, da bo pocenitev dosegla stare kvotacije.

BOMBAŽ

V Bruslju se je nedavno zaključilo zasedanje mednarodnega posvetovalnega odbora za bombaž. Odbor je ugotovil, da je sedanje tržišče bombaža v precej kritičnem položaju, ki ga pa ni povzročila nadprodukcija, temveč podnormalna potrošnja bombaža. Umetna vlakna predstavljajo za bombaž veliko konkurenco. Bombaž je n. pr. v Veliki

BORZNI INDEKS V MILANU

(osnova 1938 = 100)

	31. XII.	28. I.	30. IV.	7. V.	21. V.
Splošne zavarov.	2959	3886	2956	2840	2526
Južne železnice	2199	2709	2555	2524	1923
Finsider	223	333	260	263	243
Ilva	336	420	355	372	321
Metalli	1064	1288	1059	1012	939
Monte Amiata	527	699	577	500	527
Montecatini	1359	1764	1562	1562	1423
Dalmine	3279	4084	3374	3385	3101
F. I. A. T.	1380	1779	1373	1332	1255
Terni	798	1013	726	712	607
Burgo	4111	5017	3660	3535	3204
Pirelli	2075	2680	2014	2000	1823

Razpredelnica prikazuje gibanje vrednostnih papirjev v prvih petih mesecih letošnjega leta na podlagi osnove iz l. 1938 = 100. Skoro vsi papirji so zgubili na vrednosti, čeprav so se letošnje dividende gibale od 6-12 odst. nominalne vrednosti. Ta pojav je deloma posledica naraščajoče

krize italijanske trgovine in industrije, deloma pa je odvisen tudi od dejstva, da vlagajo hranilci svoj denar v banke in državne papirje, ki jim nudijo manjše a sigurnejše obresti in ki so za polizvedbe davčnih uradov mnogo manj dostopne.

BORZA

VALUTE V MILANU

	13. V.	25. V.	Min.	Maks.
Funt sterling	8.300	8.300	8.300	8.450
Napoleon	6.750	6.750	6.750	6.800
Dolar	635	630	625	635
Francoški frank	170	165	166	170
Švicarski frank	160	160	160	160
Funt št. papir	1.920	1.900	1.900	1.920
Avstrijski šiling	24	22	22	24
Zlato	1.010	1.030	1.010	1.030

VREDNOSTNI PAPIRJI V TRSTU

	13. V.	25. V.	Min.	Maks.
Južna železnica	2.720	2.330	2.170	2.730
Splošne zavarov.	6.980	6.720	6.625	6.980
Assicuratrice	970	890	900	980
Riun. Adr. Sic.	2.000	1.950	1.950	2.040
Jerolimič	2.210	2.210	2.210	2.210
«Istra-Trst»	600	580	580	600
«Lošinj»	7.000	7.000	7.000	7.000
Martinolič	1.700	1.700	1.700	1.700
Premuda	3.565	3.565	3.565	3.565
Tripkovič	7.600	7.600	7.600	7.600
Openski tram.	1.010	1.010	1.010	1.010
Tržaški tram.	580	580	580	580
Terzi	445	414	389	445
ILVA	304	283	267	304
Zdr. jad. ladjedel.	253	247	245	253
Ampelea	300	300	300	300
Arrigoni	320	320	320	320

BANKOVCI V ZURICIU

	dne 24. maja 1949
ZDA	3,92
Anglija	12,—
Francija	1,11
Italija	0,65
Avstrija	14,—
Čehoslovaška	1,40
Belgija	8,65
Holandaska	107,—
Švedska	73,—
Izrael	11,50
Španija	10,—
Argentina	40,—

Britaniji za 30 odst. dražji od rajona, v Franciji pa za 20 odst. in tako skoraj v vseh drugih državah, razen v ZDA, kjer prodaja bombaž in rajon po približno istih cenah. V poljedelskem letu 1948-49 bo proizvodnja bombaža v primerjavi z lanskim kampanjo verjetno napredovala za okrog 15 odst. in to kljub veliki škodi, ki so jo zaradi vremenskih prilik utrpeli indijski in sovjetski bombažni nasadi.

Svetovno tržišče bombaža poteka s tendenco stalnih cen. Na ameriškem tržišču se prodajna cena za funt bombaža suka od 33,50-33,70 stotink dolarja, v Egiptu pa okrog 77 talarjev za funt »karnaka«

Nemško-avstrijsko lesno tržišče

Lesni industriji zapadne Nemčije so zelo zaskrbljeni zaradi znatnega izvoza nemškega lesa v Anglijo. Nemčija je namreč pred vojno sama uvažala okrog 10 milijonov kubičnih metrov lesa na leto, skupno z Anglijo pa je absorbirala polovico celotnega svetovnega izvoza lesa. Takoj po vojni so Nemci mislili, da gre izvoz lesa v Anglijo na račun vojne odškodnine in so upali, kakor jim je bilo tudi objubljeno, da bo odvoz lesa končan z letom 1948. Vse pa kaže, da bodo Angleži ne samo nadaljevali z nakupom nemškega lesa, temveč zahtevali tudi ugodnejše nakupne pogoje. Dosedaj so za to nakupe plačevali po tečaju 30 stotink dolarja za marko; tako je nemški les za angleško industrijo predrag. Iz tega razloga bodo skušali Angleži znižati omejeno razmerje na 17 stotink dolarja za marko. Trgovci trdijo, da bo na tej podlagi vsak nakup lesa na nemškem trgu onemogočen. Če bodo še naprej izvažali les po omenjenem tečaju med dolarjem in marko, bodo razliko krili z državnim proračunom, t. j. s prispevki nemškega davkoplačevalca.

V zadnjih časih je izvoz avstrijskega lesa zelo narasel. V prvih dveh mesecih letošnjega leta je n. pr. Avstrija izvozila skoro sedemkrat več lesa kakor v istem obdobju lanskega leta (134.000 proti 20.000 kub. m). Vse kaže, da izkorišča Avstrija verjetno zadnje ugodno konjunkturo na mednarodnih tržiščih lesa; zato forsira izvoz zlasti v Turčijo in Grčijo, predvsem v zamenjavo tobak. Avstrijski trgovci so poleg tega kupili na domačem trgu velike količine lesa po razmeroma visokih cenah, in se v pričakovanju slabše konjunktore boje zube. Prizadevajo si, da bi blago čimprej prodali v inozemstvo, ker jim pač domače tržišče ne nudi dovolj ugodnih pogojev. Avstrijska lesna industrija je zaradi slabe oskrbe domačega trga v precej kritičnem položaju.

Vozni red na železnicah

Proga Trst-Sežana-Ljubljana
Odh.: 2,00 (Dunaj, Beograd, Budimpešta), 4,50 (Opčine), 7,12 (Ljubljana, 13,10 (Opčine), 17,25 (Ljubljana), 19,40 (Opčine).
Prih.: 3,30 (Beograd, Dunaj, Budimpešta), 7,30 (Opčine), 11,30 (Ljubljana), 17,05 (Opčine), 20,24 (Ljubljana), 21,55 (Opčine).

Proga Trst-Benetke
Odh.: 5,07, 6,10 (Paris, Kalais), 9,44 (Turin), 13,40, 15,30 (Rim, Milan), 16,30, 20,15 (Rim, Bari, Ventimilia).
Prih.: -10,55 (Turin, Ventimiglia, Bari, Rim), 14,10 (Rim, Milan), 16,40, 19,05, 20,05, 22,30, 23,50 (Kalais, Paris, Milan, Genova).

PROGA SEZANA-LJUBLJANA
Odh. iz Sežane: 4,35 (brzi), 6,18 (Postojna), 7,35, 9,46, 14,54, 20,01.
Prih. v Sežano: 9,09, 14,17, 17,56 22,28, 1,21 (brzi).
Prih. v Ljubljano: 7,15 (brzi), 10,50, 13,05, 18,15, 23,40.
Odh. iz Ljubljane: 5,30, 10,40, 14,30, 18,50, 22,35 (brzi).

PROGA LJUBLJANA-ZAGREB
Odh. iz Ljubljane: 1,00, 4,30, 8,40 (brzi Beograd), 8,50, 13,35, 14,25 (Litija), 18,25 (Litija), 19,05 (brzi Beograd), 19,15.
Prih. v Ljubljano: 6,30, 9,10, 10,10 (brzi), 13,25, 16,20 (iz Litije), 18,10, 20,20 (iz Litije), 21,15 (brzi), 23,00.

PROGA SEZANA GORICA
Odh. iz Sežane: 4,50, 10,35, 15,15, 19,50.
Odh. iz Gorice: 2,30, 7,40, 12,50, 17,30.

PROGA DIVACA-PULJ
Odh. iz Divače: 2,35, 10,10, 15,15, 18,37.
Prih. v Divačo: 7,31, 13,57, 20,00, 3,20.

PROGA GORICA-JESENICE-LJUBLJANA
Odh. iz Gorice: 2,15, 6,50, 10,10, 15,30, 18,20.
Prih. v Gorico: 6,40, 11,25, 17,15, 21,00, 1,20.

IRI v letu 1948

Iz poročila upravnega odbora italijanskega koncerna IRI, ki je zasegel, kakor znano tudi znatni del tržaške veleindustrije in pomorstva, posnemamo najznačilnejše podatke o poslovnem delovanju družbe med 1.1.1948.

Mehanična industrija. V okviru IRI-ja ima mehanična industrija 51 obratov z 88.000 nameščencev. Zavod je zastopan v vseh panogah mehanične industrije in obsega med drugim 80% vsega italijanskega in tržaškega ladjedelništva. Okrog 30% zmogljivosti mehaničnih obratov je bilo v preteklosti namenjeno izdelovanju vojne opreme. Obratovanje skoro vseh mehaničnih kompleksov, zlasti pa ladjedelnic, se je zaključilo s primanjkljajem. Zaradi mednarodne konkurence se proizvodi italijanske mehanične industrije zelo težko plasirajo v inozemstvu. Vodstvo IRI-ja vidi v odslovlitvi znatnega števila delavcev glavni ukrep, ki bi dovedel do znižanja proizvodnih cen.

PLOVSTVO. V Finmare so vključene družbe »Italia«, »Tržaški Lloyd«, »Adriatica« in »Tirrenia«. Razpoložljiva tonaža ladjevja se je med letom dvignila od 286 na 353 tisoč ton, kljub temu pa je dosegla le okrog 25% predvojnje ter 16% celotnega italijanskega in tržaškega brodogoja. Pred vojno je IRI kontrolirala okrog 40% vsega ladjevja. Program novih pomorskih gradenj znaša okrog 220 tisoč ton. Kljub visokim režijskim stroškom se je obratovanje na tem področju zaključilo z dobičkom, saj so delničarjem razdelili 6,5% dividendo.

Kovinska industrija. V letu 1948 je IRI kontrolirala okrog 43% proizvodnje jekla ter surovega železa. Proizvodnja je napredovala za 83% pri surovem železu, za 3,2% pri jeklu ter za 25% pri dokončenih izdelkih. Največjo pozornost so posvetili železarni v Bagnošiju (Neapelji), ki bo zavezo najvažnejše mesto v italijanski kovinski industriji.

Elektroindustrija. Elektrarne, ki so povezane z IRI-jem, »SIP« in druge) so proizvedle 25% električne energije.

Telefoni. IRI kontrolira 10% vsega telefonskega omrežja. Po podjetju »STET« kontrolira tudi družbe »TELVE«, »TIMO« in »STIPEL«.

Banke. 25% celotnega bančnega poslovanja je pod kontrolo IRI-ja, ki ima večino delnic pri bankah »Comerciale«, »Credito Italiano« in »Banco di Roma«.

Dobiček družbe znaša skupno 903 milijonov lir, ki je tako-le razdeljen: elektroindustrija 221 mil. telefon 40, plovlba 10, kovinska 72, rudna in kemična industrija 123, poljedelska in metalurški 18, razne dejavnosti 406, udeležbe v inozemstvu 231 mil. lir. Ceprav

ni to jasno razvidno iz poročila, je IRI zgubila pri ladjedelništvu 3 milijarde lir, ker je posodila tej industriji 75 milijard lir po 1,25% obresti, medtem ko je sama najela kapital s 4% obrestmi.

Celokupne investicije skupine so znašale med letom 1948 61 milijard lir. Italijanska vlada je prispevala z zneskom 40 milijard lir.

Iz poročila ni razvidno stanje tržaških podjetij, ki so v rokah IRI-ja.

V ITALIJI

Predsednik italijanske vlade De Gasperi je izjavil, da bo Italija letos pridelala okoli 65 milijonov stotov pšenice; s tem bo krila 2/3 svojih potreb. Italija potrebuje letno okoli 92 milijonov stotov žita. Ves primanjkljaj bo krila z uvozom v okviru ERP.

Avtopodjetje S. T. A. R. - D. D.

Trst, Ulica Moreri 7 - tel. 56-08 - Rojan